

Υπόθεση C-106/24**Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98,
παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου****Ημερομηνία καταθέσεως:**

8 Φεβρουαρίου 2024

Αιτούν δικαστήριο:

Hof van Cassatie (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο, Βέλγιο)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

25 Ιανουαρίου 2024

Ενάγων:

OV

Εναγομένη:

WEAREONE.WORLD BV

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Η υπόθεση της κύριας δίκης έχει ως αντικείμενο φερόμενη προσβολή δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας επί έργων τα οποία δημιούργησε ο εγκατεστημένος στις Κάτω Χώρες ενάγων κατά παραγγελία για βελγική εταιρία. Μεταξύ άλλων, τίθεται το ερώτημα αν για τον προσδιορισμό του δικαιούχου των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας εφαρμοστέο είναι το ολλανδικό ή το βελγικό δίκαιο.

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

Η υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ αφορά την έννοια των «συμβατικών ενοχών» κατά τη Σύμβαση της Ρώμης για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές (στο εξής: Σύμβαση της Ρώμης) και κατά τον από το τέλος του 2009 ισχύοντα κανονισμό 593/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17 Ιουνίου 2008, για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές (στο εξής: κανονισμός Ρώμη I). Το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν η ως άνω Σύμβαση και ο εν λόγω κανονισμός

τυγχάνουν εφαρμογής προς καθορισμό του δικαίου που είναι εφαρμοστέο για τον προσδιορισμό του δικαιούχου δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας σε έργο που δημιουργήθηκε σε εκτέλεση σύμβασης εντολής.

Προδικαστικό ερώτημα

Έχουν το άρθρο 1, παράγραφος 1, της Σύμβασης της Ρώμης και το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού Ρώμη I την έννοια ότι το ερώτημα ποιος είναι ο δικαιούχος δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας επί έργου το οποίο δημιουργήθηκε σε εκπλήρωση υποχρέωσης από σύμβαση εργασίας ή εντολής, δηλαδή το ερώτημα ποιος είναι ο αρχικός δικαιούχος του δικαιώματος και εάν και σε ποια έκταση το εν λόγω δικαίωμα είναι μεταβιβάσιμο σε δικαιοδόχο, εμπίπτει στην έννοια των «συμβατικών ενοχών»;

Σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Σύμβαση για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές η οποία άνοιξε προς υπογραφή στις 19 Ιουνίου 1980 στη Ρώμη (80/934/ΕΟΚ) (ΕΕ 1980, L 266, σ. 1)

Κανονισμός (ΕΚ) 593/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17 Ιουνίου 2008, για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές (Ρώμη I) (ΕΕ 2008, L 177, σ. 6)

Σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου

Βελγικό δίκαιο

Wetboek van economisch recht (κώδικας οικονομικού δικαίου), άρθρο XI.165, παράγραφος 2

Wet van 16 juli 2004 houdende het wetboek van internationaal privaatrecht (νόμος της 16ης Ιουλίου 2004 για τη θέσπιση κώδικα ιδιωτικού διεθνούς δικαίου), άρθρα 2 και 93

Ολλανδικό δίκαιο

Auteurswet 1912 (νόμος για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας του 1912), άρθρο 8

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της διαδικασίας

- 1 Ο ενάγων της κύριας δίκης, κάτοικος Κάτω Χωρών, σχεδίαζε από το 2009 κάθε χρόνο για την εναγομένη βελγική εταιρία που διοργανώνει, μεταξύ άλλων, το φεστιβάλ Tomorrowland, δημιουργίες όπως λογότυπα, κύριες σκηνές και

διακοσμήσεις φεστιβάλ. Ο ενάγων προέβαινε στις ενέργειες αυτές προς εκπλήρωση των υποχρεώσεών του από προφορικές συναφθείσες συμβάσεις εντολής.

- 2 Το 2017 η εναγομένη σταμάτησε τη συνεργασία μετά από μια διένεξη σχετικά με τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας επί των δημιουργημάτων. Τα εν λόγω δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας συνίστανται σε περιουσιακά δικαιώματα (μεταξύ άλλων το δικαίωμα εκμετάλλευσης, επί παραδείγματι με την παραγωγή και τη διανομή αντιγράφων) και ηθικά δικαιώματα (όπως το δικαίωμα του δημιουργού προς αναφορά του ονόματός του). Λόγω προσβολής και των δύο κατηγοριών δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, ο ενάγων άσκησε αγωγή ενώπιον του ondernemingsrechtbank Antwerpen (δικαστήριο επιχειρήσεων Αμβέρσας, Βέλγιο) με αίτημα την καταβολή αποζημίωσης ύψους 2 200 000 ευρώ και 225 000 ευρώ αντίστοιχα.
- 3 Το Ondernemingsrechtbank Antwerpen (δικαστήριο επιχειρήσεων Αμβέρσας) έκρινε, βάσει του βελγικού δικαίου, ότι τα περιουσιακά δικαιώματα επί των δημιουργιών μεταβιβάστηκαν κατά το βελγικό δίκαιο στην εναγομένη και ότι ο ενάγων δεν απέδειξε ότι διαθέτει ηθικά δικαιώματα.
- 4 Σε δεύτερο βαθμό, το Hof van Beroep Antwerpen (εφετείο Αμβέρσας, Βέλγιο) έκρινε ότι ο δικαιούχος των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας πρέπει να προσδιορίζεται βάσει της Σύμβασης της Ρώμης και του κανονισμού Ρώμη I. Από το άρθρο 4, παράγραφοι 1 και 2, της Σύμβασης της Ρώμης, και το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού Ρώμη I, προκύπτει ότι εφαρμόζεται το ολλανδικό δίκαιο, εν προκειμένω το άρθρο 8 του (ολλανδικού) Auteurswet (νόμου για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας). Σύμφωνα με το εν λόγω άρθρο, ως δημιουργός ενός έργου θεωρείται, μεταξύ άλλων, και μια εταιρία η οποία «δημοσιεύει ένα έργο ως προερχόμενο από αυτήν». Επομένως, η διάταξη αυτή προβλέπει έναν «κατά πλάσμα δημιουργό» από τη δημιουργία ενός έργου. Βάσει αυτού, η εναγομένη πρέπει να θεωρηθεί ως πλασματικός δημιουργός των έργων και, ως εκ τούτου, είναι δικαιούχος των σχετικών περιουσιακών δικαιωμάτων. Επιπλέον, το εν λόγω άρθρο 8 του ολλανδικού Auteurswet (νόμου για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας) αποκλείει επίσης την επίκληση ηθικών δικαιωμάτων από τον ενάγοντα.
- 5 Στη συνέχεια, ο ενάγων άσκησε αναίρεση ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου.

Κυριότερα επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 6 Ο ενάγων υπογραμμίζει ότι τόσο η Σύμβαση της Ρώμης όσο και ο κανονισμός Ρώμη I προβλέπουν, κατ' ουσίαν, ότι εφαρμόζονται στις «συμβατικές ενοχές» σε περιπτώσεις που εμπεριέχουν σύγκρουση νόμων. Κατά τον ενάγοντα, ο τρόπος γέννησης, η ύπαρξη, το περιεχόμενο, το μεταβιβάσιμο και η απόσβεση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας καταλαμβάνονται από τις εμπράγματες πτυχές των εν λόγω δικαιωμάτων και όχι από τις συμβατικές ενοχές που δημιουργούνται σε σχέση με αυτά. Στο πλαίσιο αυτών των εμπράγματων πτυχών

το εφαρμοστέο δίκαιο καθορίζεται από τον βελγικό *Wetboek van internationaal privaatrecht* (κώδικα ιδιωτικού διεθνούς δικαίου) (στο εξής: WIPR) και όχι από τη Σύμβαση της Ρώμης ή τον κανονισμό Ρώμη I.

- 7 Ο ενάγων επικαλείται το άρθρο 93, παράγραφος 1, του WIPR, σύμφωνα με το οποίο τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας διέπονται από το δίκαιο του κράτους όπου ζητείται η προστασία. Επικαλείται επίσης το άρθρο 94, παράγραφος 1, του WIPR. Κατά τη διάταξη αυτή, το εφαρμοστέο δίκαιο που καθορίζεται βάσει του εν λόγω νόμου διέπει το ζήτημα της ύπαρξης δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και το ζήτημα ποιοι είναι οι δικαιούχοι τους. Ο ενάγων ζήτησε την προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας του στο Βέλγιο (όπου [τα έργα του] χρησιμοποιήθηκαν στα φεστιβάλ) και, επομένως, κατά την άποψή του, εφαρμοστέο είναι το βελγικό δίκαιο. Δεδομένου ότι το Hof van Beroep (εφετείο) αποφάνθηκε ότι έπρεπε να εφαρμοστεί το ολλανδικό δίκαιο πνευματικής ιδιοκτησίας, ο ενάγων προβάλλει ότι το Hof van Beroep (εφετείο) παραβίασε, μεταξύ άλλων, το άρθρο 93, παράγραφος 1, και το άρθρο 94, παράγραφος 1, του WIPR.
- 8 Όσον αφορά τα ηθικά δικαιώματα, ο ενάγων υποστηρίζει ειδικότερα ότι σύμφωνα με το βελγικό δίκαιο πνευματικής ιδιοκτησίας (άρθρο XI.165, παράγραφος 2, του *Wetboek van economisch recht* [κώδικα οικονομικού δικαίου]) αυτά δεν είναι μεταβιβάσιμα. Τουτέστιν συνάγει από το βελγικό δίκαιο ένα αμεταβίβαστο ηθικό δικαίωμα. Επομένως, κατά τον ενάγοντα, το εφετείο, κρίνοντας ότι βάσει του άρθρου 8 του ολλανδικού *Auteurswet* (νόμου για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας) δεν έχει ηθικά δικαιώματα, παραβίασε το διέπον το επίδικο ζήτημα βελγικό δίκαιο.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της απόφασης περί παραπομπής

- 9 Το αιτούν δικαστήριο αναφέρεται στην πάγια νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με την έννοια των «συμβατικών ενοχών» κατά το άρθρο 1, παράγραφος 1, της Σύμβασης της Ρώμης και το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού Ρώμη I. Κατά τη νομολογία αυτή, η εν λόγω έννοια πρέπει να ερμηνεύεται αυτοτελώς, λαμβανομένων πρωτίστως υπόψη του συστήματος και των σκοπών της Σύμβασης της Ρώμης και του κανονισμού Ρώμη I (απόφαση της 21ης Ιανουαρίου 2016, *Ergo Insurance*, C-359/14 και C-475/14, EU:C:2016:40, σκέψη 43, πρβλ. τις αντίστοιχες κρίσεις στην απόφαση της 24ης Νοεμβρίου 2020, *Wikinghof*, C-59/19, EU:C:2020:950, σκέψη 25).
- 10 Όσον αφορά το σύστημα και τον σκοπό της Σύμβασης της Ρώμης, το αιτούν δικαστήριο παραπέμπει στην έκθεση των M. Guiliano και P. Lagarde σχετικά με τη Σύμβαση της Ρώμης (EE 1980, C 282, σ. 1), στην οποία, σχετικά με το άρθρο 1, παράγραφος 1, της Σύμβασης της Ρώμης, αναφέρονται τα ακόλουθα: «Κατ' αρχάς, ο τομέας των εμπράγματων δικαιωμάτων και των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας ασφαλώς δεν εμπίπτει στις διατάξεις αυτές, δεδομένου ότι η Σύμβαση αναφέρεται μόνο στο εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές.

Η διευκρίνιση αυτή είχε περιληφθεί ρητώς σε ένα άρθρο του αρχικού προσχεδίου. Ωστόσο, η ομάδα θεώρησε περιττό να επαναλάβει τη διευκρίνιση αυτή στο παρόν κείμενο, τοσούτω δε μάλλον καθόσον στην περίπτωση αυτή θα ήταν αναγκαίο να επισημανθούν οι διαφορές μεταξύ των διαφόρων εννόμων τάξεων των κρατών μελών της Κοινότητας».

- 11 Όσον αφορά τον κανονισμό Ρώμη I, το αιτούν δικαστήριο παραπέμπει στις παρατηρήσεις της European Max-Planck Group for Conflict of Laws in Intellectual Property, της 4ης Ιανουαρίου 2007, σχετικά με την πρόταση επί του εν λόγω κανονισμού [*Comments on the European Commission's Proposal for a Regulation on the Law Applicable to Contractual Obligations („Rome I“) of December 15, 2005 and the European Parliament Committee on Legal Affairs' Draft Report on the Proposal of August 22, 2006*]. Σε αυτές αναφέρεται ότι ζητήματα που αφορούν το ίδιο το δικαιο διανοητικής ιδιοκτησίας, αλλά συνδέονται στενά με σύμβαση που αφορά το δικαιο αυτό, όπως το μεταβιβαστό του δικαιώματος, οι όροι υπό τους οποίους μπορεί να πραγματοποιηθεί μια μεταβίβαση ή να παραχωρηθεί μια άδεια εκμετάλλευσης, ή το ερώτημα αν μπορεί να γίνει επίκληση της μεταβίβασης ή της άδειας έναντι τρίτων, δεν διέπονται από το εφαρμοστέο στη σύμβαση δικαιο, αλλά από το δικαιο της χώρας όπου ζητείται η προστασία.
- 12 Από τις απόψεις αυτές φαίνεται να προκύπτει ότι το ερώτημα ποιος είναι ο δικαιούχος του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας επί έργου που δημιουργήθηκε στο πλαίσιο σύμβασης εντολής και αν το δικαιο αυτό μπορεί να μεταβιβαστεί κρίνεται κατά το δικαιο που διέπει τις εμπράγματες πτυχές του δικαιώματος και δεν εμπίπτει στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης της Ρώμης και του κανονισμού Ρώμη I.
- 13 Ωστόσο, η ερμηνεία αυτή αποτελεί αντικείμενο συζήτησης σε διάφορα κράτη μέλη. Στη νομική θεωρία διατυπώνεται επίσης η άποψη ότι, εξαιτίας της στενής σύνδεσης με τη συμβατική υποχρέωση προς εκπλήρωση της οποίας εκπονήθηκε το έργο, ο αρχικός δικαιούχος καθορίζεται ακριβώς από τη σύμβαση. Στο πλαίσιο της άποψης αυτής, το ερώτημα ποιος είναι δικαιούχος θα ενέπιπτε επομένως στην έννοια της «συμβατικής ενοχής» κατά το άρθρο 1, παράγραφος 1, της Σύμβασης της Ρώμης και το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού Ρώμη I. Υπό το φως της ανωτέρω συζήτησης, το αιτούν δικαστήριο θεωρεί ότι η ερμηνεία του άρθρου 1, παράγραφος 1, της Σύμβασης της Ρώμης και του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού Ρώμη I δεν είναι τόσο προφανής ώστε να μην υπάρχει περιθώριο εύλογης αμφιβολίας, και για τον λόγο αυτό υποβάλλει το προδικαστικό ερώτημα.